

1995 VE 1997 TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ

Aydınlık Dergisi, 2 Mart 1997

Yıldırım Koç

1995 yılında kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri ancak büyük eylemlerin ve Türkiye tarihinin en büyük grevlerinin ardından bağitlanabildi. Hatırlanacağı gibi, 6'şar aylık dilimler haliyle, sırasıyla, yüzde 16, yüzde 16, yüzde 18 ve yüzde 20 zam alınabildi. 1989 yılından beri kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde ücret zamları, bir önceki dönemin enflasyonu ile bağlantılı kılınmıştı. 1995 toplu iş sözleşmelerinde bu hüküm korunamadı. Bu nedenle de, 1994 yılı yaz aylarından 1996 yılı sonlarına kadar kamu kesiminde gerçek işçi ücretlerinin yüzde 60'lık bölümü enflasyon karşısında eridi.

1997 yılında kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri nedeniyle daha hiç eylem yapılmadı. TÜRK-İŞ'in 5 Ocak 1997 Ankara mitinginde iki temel slogan vardı: Türkiye'ye Sahip Çık, Demokratikleşme İçin Mücadele Et! Toplu iş sözleşmeleri gündemde bile değildi. Daha tek eylem yapılmadan, Şeker-İş Sendikası bir toplu iş sözleşmesi imzalayarak, 1995 yılı sözleşmelerinin çok ötesinde bazı haklar elde etti. İlk 6 ay için yüzde 15'lik bir iyileştirme ve ardından yüzde 38'lik bir zam alındı. Daha sonra da, üçer aylık dilimler halinde ücretlerin enflasyon oranında artırılması kabul edildi. Anlaşma tutanağı henüz elimize geçmediği için, bu maddelerin nasıl düzenlendiği ve nasıl uygulanacağı konusunda bir değerlendirme yapmak istemiyorum. Ancak şurası çok açık ki, tek bir eyleme bile gerek kalmadan tek bir sendika 1995 yılındaki tüm mücadelelerin elde edemediği parasal hakları elde etti.

Birşeyler değişti.

Değişen Türkiye'de sınıflar arasındaki saflaşmadır.

1995 yılında iktidardakiler açıkça sermayenin çıkarlarını savunuyordu. Uygulanan, IMF'nin politikasıydı. Sermaye, işçi sınıfının gücünü kırmak ve gerçek ücretleri düşürmek amacıyla her türlü çabayı harcamaya kararlıydı. Kamuoyunun oluşturulmasında büyük bir etkisi olan kitle iletişim araçları, toplu sözleşme kapsamındaki işçilerin ve sendikaların karşısındaydı. Başbakan Tansu Çiller, küçük esnaf ve sanatkarı, köylüyü, emekliyi, işsizi, memuru ve sendikasız işçileri, kamu kesimi işçilerine ve sendikalara karşı harekete geçirmede oldukça başarılı bir çizgi izliyordu. Kamu kesimi işçileri tecrit olmuştu. Bırakın diğer emekçi sınıf ve tabakaların, diğer işçilerin bile desteği gerektiği gibi sağlanamıyordu.

1997 yılında durum tamamiyle farklıdır.

1997 yılında hükümet tecrit olmuş durumdadır. Hükümet, demokratik ve laik cumhuriyete karşı tavrıyla en geniş kitlelerin tepkisini çekmektedir. Hükümet, devletin temel niteliklerine sahip çıkma konusunda gösterdiği duyarsızlıkla, devletin önemli birimleriyle uyumsuzluk içindedir. Hükümet, uyuşturucu ve silah kaçakçılığıyla bağlantılı çeteler ve aşiretlerin devleti ele geçirme çabalarına karşı toplumda ve devlette oluşan tepkiyi tatmin edici bir davranış içinde değildir. Yıllardır sinsice gelişen ve günümüzde bir parça da olsa gün ışığına çıkmış olan dinci yasadışı örgütlenmelerin üzerine, yasaların öngördüğü biçimde gidilmemektedir. Çeteler ve tarikatlar teşhir olmaktadır. Hükümet ise, verdiği sözleri tutmadığı gibi, yolsuzluk iddialarını da örtme çabasındadır.

Bunlar ve benzeri tavırlar, hükümeti tecrit etmiştir.

Bir askeri darbe gündemde değildir. Demokratik halk cephesi, laik ve demokratik Cumhuriyetin kazanımlarını korumaya ve geliştirmeye kararlıdır. Demokratik halk cephesinin başını da, özellikle 1989 yılından beri birlikte meşru kitle eylemleri deneyimini geçmişte

benzeri görülmemiş biçimde geliştirmiş ve gelenekselleştirmiş olan işçi sınıfı çekmektedir. Hükümet, bu güçler dengesinde, öncelikle işçi sınıfından ürkmektedir, çekinmektedir.

1995 yılında 300 bini aşkın işçinin çalıştığı işyerlerinde greve çıkıldığında alınamayanı, Şeker-İş Sendikası en küçük bir eylem bile yapmadan aldı.

İşte bu nedenle aldı.

Bir de, güçler dengesinin böyle olduğu, TÜRK-İŞ'in, Türkiye'nin üniter yapısının bütünlüğüne ve bağımsızlığına, demokratik ve laik sosyal hukuk devletine ve cumhuriyetin kazanımlarına sahip çıkma ve Türkiye'ye sahip çıkma temelinde diğer toplum kesimleriyle birlikte geliştireceği mücadeleyi düşünün. Sonuç herhalde daha da farklı olur.